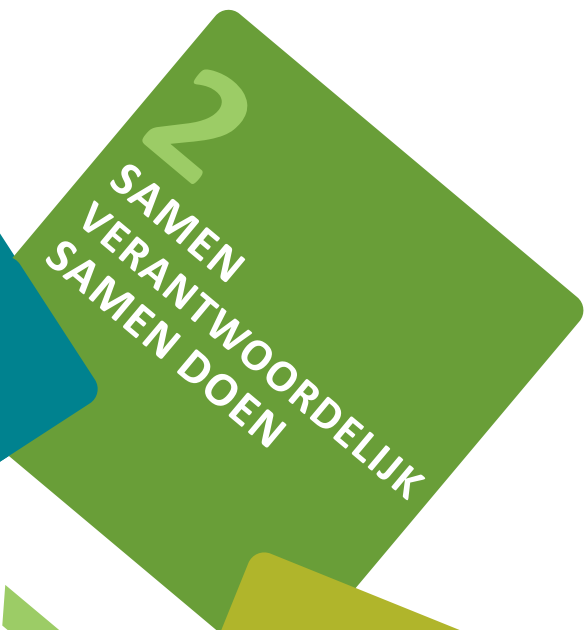

Oisterwijks Manifest voor een Nieuwe Balans

Inwoners en gemeenten
trekken samen op

Oisterwijks Manifest voor een Nieuwe Balans

Inwoners en gemeente trekken samen op

Aandachtspunten voor creatie van een global goals samenleving

De tijd gaat dringen dat we de antwoorden moeten gaan vinden op de signalen die de natuur, de economie en ons sociale leven afgeven. We kunnen niet meer verder op de verworvenheid waarop we tot nu toe ons leven hebben ingericht. Dat is een doodlopende weg en brengt een gezonde toekomst in gevaar. Het ontnemt onze jeugd ook het vertrouwen in de vormgeving van een duurzame toekomst waarvan zij deel zullen gaan uitmaken. Met een nieuwe balans tussen de ecologische, sociale en economische dimensie van duurzaam leven, kan de hoop terugkeren en kunnen we de antwoorden vinden die zo nodig zijn. De steun hiervoor en de richting worden aangereikt door de Global Goals van de Verenigde Naties. Het is een oproep om hieraan op nationaal en lokaal niveau inhoud te geven.

In de Perspectief nota 2021-2024 'Oisterwijk kiest' geeft de gemeente Oisterwijk aan dat zij deze oproep serieus neemt en inhoud wil geven. Niet alleen, maar samen met haar inwoners. *"De 17 Goals stimuleren ons om breed en inclusief te handelen. Bovendien zetten de Global Goals de opgaven waarvoor we als inwoners, medewerkers, college en raad voor staan in perspectief"*. Een streven dat wordt toegejuicht, maar dat vooral vraagt om daadkracht, creativiteit en samenwerking bij de keuzes die we maken voor de toekomst. Daarmee is het creëren van partnership (Global Goal 17) wellicht een van de belangrijkste Global Goals. Het gaat hier namelijk om met elkaar een transformatie naar een duurzame gemeente Oisterwijk te realiseren. Dit Oisterwijks Manifest voor een Nieuwe Balans vraagt om een aantal aandachtspunten die leidend moeten zijn voor het creëren van een Nieuwe Balans in onze samenleving en het instandhouden ervan.

1

Evenwicht in keuzes

De 17 Global Goals van de Verenigde Naties zijn gericht op het creëren van de nieuwe balans tussen de ecologische, sociale en economische dimensies van duurzame ontwikkeling. Deze 17 Global Goals vragen om keuzes te maken, omdat niet alle global goals op ieder beleidsterrein een gelijkwaardige rol spelen. Maar er moet in dit keuzeproses steeds een dusdanig evenwicht worden gevonden dat er geen blokkades kunnen ontstaan voor duurzame ontwikkelingen vanuit andere beleidsterreinen. Daarmee benadrukken wij dat elk beleidsvoorstel voortaan voorzien moet zijn van een global goals toetsing.

2

Samen verantwoordelijk, samen doen

Onze samenleving is steeds meer in het teken komen te staan van samenredzaamheid, waarvan weerbaarheid en sociale veerkracht belangrijke uitingen zijn. De vraagstukken die ons sociale leven direct raken kunnen we niet meer geïsoleerd oplossen. We hebben elkaars steun en samenwerking nodig, omdat we weten dat we uiteindelijk samen verantwoordelijkheid dragen voor oplossingen. De brede en indringende werking van de global goals eisen een gezamenlijke aanpak van samenleving en gemeentelijk bestuur. Het is de enige weg om tot een goede oplossing te komen en een draagvlak te creëren.

3

Transitie van onderop

Het traject van verandering dat nodig is om de global goals het uitgangspunt te doen maken van ons denken en handelen op de weg naar een duurzame ontwikkeling, moet gevoed worden vanuit de kracht van de samenleving. De vele inwonersinitiatieven die het laatste decennium hun plaats hebben gevonden teneinde de samenleving vitaler en krachtiger te maken, zijn een onmisbaar element om de gewenste en noodzakelijke transitie mogelijk te maken. De beweging van de transitie moet van onderop komen en het gemeentelijk beleid dient daarop te acteren onder meer door de discussie met de samenleving aan te gaan.

4

Verbind de drie dimensies van duurzame ontwikkeling

Duurzaamheid appelleert aan wat wij als mens in de samenleving belangrijk en waardevol vinden om te behouden en te versterken. Bij de ecologische dimensie gaat het om het ontwikkelen van biodiversiteitsbeleid (global goal 15); de sociale dimensie doet een beroep op onze samenredzaamheid en het verantwoordelijkheid durven nemen voor belangrijke domeinen in zorg en welzijn (global goals 1, 2 en 3); de economische dimensie stimuleert sociaal ondernemerschap (global goal 8). Noodzakelijk en wenselijk is dat deze drie dimensies bij maatregelen steeds in elkaars betrokkenheid en beïnvloedbaarheid worden beschouwd.

5

Jongeren een duidelijke plaats geven in het creatieproces

De global goals richten zich op het creëren van een toekomstperspectief, waarin de jongeren van nu hun plaats zullen krijgen. Zij zullen de 'erfenis' van het handelen van de huidige generatie op hun bord krijgen, tenzij wij de jongeren een uitdrukkelijke positie geven in dit transitieproces. Neem de jongeren van vandaag mee in deze ontwikkeling en laat ze een duidelijke en herkenbare rol spelen.

BIJLAGE

bij het 'Oisterwijks Manifest voor een nieuwe balans'

met het oog op de perspectiefnota 2021-2024 'Oisterwijk kiest' : 5 keuzes

Een 'duurzaam normaal' als het 'nieuwe normaal'

Het coronavirus waart door de wereld. De wereld was in 'lockdown', stond stil. Met tegelijk een natuur die wereldwijd weer opleeft met de 'lockdown' van de mens.

Langzaam wil het Kabinet de Nederlandse samenleving weer ontsluiten. Het kabinet spreekt over 'het nieuwe normaal', gekenmerkt door sociale distantie zolang er geen vaccin tegen het coronavirus is: de 'anderhalve meter samenleving'. Maar moet dit 'nieuwe normaal' niet een verdergaande herijking zijn? Is de les van de coronacrisis niet juist dat we nu de transformatie naar een duurzame samenleving moeten maken als 'het nieuwe normaal'? Met een nieuwe balans tussen de sociale, ecologische en economische dimensies van duurzame ontwikkeling.

Het College van B&W van de gemeente Oisterwijk wil in haar *Perspectiefnota 2021-2024 'Oisterwijk kiest'* deel uit maken van de wereldwijde beweging van 'Global Goals gemeenten'. Net als 90 andere Nederlandse gemeenten die de campagne *Gemeenten4Global Goals* van Vereniging Nederlandse Gemeenten onderschrijven.

In de *Perspectiefnota 2021-2024 'Oisterwijk kiest'* stelt het College van B&W:

- "De Global Goals van de Verenigde Naties maken ons bewust van het 'ecosysteem' waar we onderdeel van zijn. Sociaal, economisch en ecologisch zijn we verbonden met de vele lokale overheden die wereldwijd elke dag bezig zijn met het beste voor hun inwoners."
- "De 17 goals stimuleren ons om breed en inclusief te handelen. Bovendien zetten de Global Goals

de opgaven waar we als inwoners, medewerkers, college en raad voor staan in perspectief, zelfs in een financieel minder riante positie."

De perspectiefnota geeft aan graag een discussie over de keuzes voor de toekomst aan te gaan met de inwoners van Oisterwijk, met 'het perspectief van ('nieuwe') Oisterwijk in het vizier'. Dit 'Oisterwijks Manifest voor een nieuwe balans' wil gehoor geven aan deze uitnodiging. Met 6 keuzes.

De *Perspectiefnota 2021-2024 'Oisterwijk kiest'* vraagt om 'daadkracht, creativiteit en samenwerking' bij de keuzes die we maken voor de toekomst. De coronacrisis toont ons- naast sociaal leed en economische ramspoed – ook 'de andere kant' van de coronacrisis. Ook in de gemeente Oisterwijk, met tal van maatschappelijke initiatieven die in het teken staan van 'samenredzaamheid'. De gemeenschap Oisterwijk toont weerbaarheid en sociale veerkracht.

Global Goal 17 gaat over 'partnerships', wellicht de belangrijkste Global Goal. En deze 'partnerships' (samenwerkingsverbanden) zijn evenzeer het belangrijkste middel om lokaal een transformatie naar een duurzame gemeente Oisterwijk te realiseren.

1

Kies voor een breed begrip van duurzame ontwikkeling

Global Goals is de populaire benaming voor de 'Sustainable Development Goals' (duurzame ontwikkelingsdoelen/SDG's) van de Verenigde Naties. De 17 Global Goals zijn in 2015 unaniem aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in een resolutie *Transforming Our World*. De Verenigde Naties definieert duurzame ontwikkeling als 'de balans tussen haar ecologische, sociale en economische dimensies'.

De Perspectiefnota 2021-2024 'Oisterwijk kiest' verwijst onder het kopje 'duurzaamheid' naar haar energie- en klimaatbeleid (Global Goals 7 en 13). Ook de Duurzaamheidsagenda gemeente Oisterwijk 2019-2022 (februari 2019) richt zich enkel op energie, klimaat en circulaire economie (Global Goal 9). Het betreft hier uiterst belangrijke Global Goals, maar deze verenging tot enkel de ecologische dimensie staat haaks op de

brede definitie van 'duurzame ontwikkeling' als de balans tussen de ecologische, sociale en economische dimensies van duurzame ontwikkeling. Mooi voorbeeld is wat 'energiearmoede' genoemd wordt - mensen die hun energierekening niet meer kunnen betalen - dat een relatie legt tussen 'energie' (Global Goal 7) en 'armoede' (Global Goal 1).

De duurzaamheidsagenda verwijst naar de handreiking van Vereniging Nederlandse Gemeenten 'The Global Goals for sustainable development'. Maar deze handreiking stelt: "Verschillende gemeenten gebruiken in hun coalitieakkoord de Global Goals om samenhang te laten zien tussen de diverse inspanningen voor sociale, economische en ecologische duurzaamheid in hun gemeente en als helder perspectief voor de toekomst."

2

Kies als 'Parel in het Groen' voor biodiversiteit

Er is niet alleen sprake van een mondiale klimaatcrisis, maar ook van een daarmee nauw verbonden biodiversiteitscrisis. In mei 2019 heeft het biodiversiteitspanel van de Verenigde Naties een *Global Assessment Report* uitgebracht dat stelt dat het met de biodiversiteit nog nooit zo slecht gesteld is geweest als nu. De snelheid van uitsterven van planten- en diersoorten is hoger dan ooit sinds 10 miljoen jaar, en neemt alsmaar toe. Van de 8 miljoen diersoorten die we kennen, worden meer dan een miljoen soorten met uitsterven bedreigd. En ook in de provincie Noord-Brabant worden meer dan duizend planten- en diersoorten in hun voortbestaan bedreigd (bron: provincie Noord-Brabant).

Global Goal 15 *Bescherm, herstel en bevorder duurzaam gebruik van ecosystemen en stop het biodiversiteitsverlies* heeft als specifieke doelstelling 'tegen 2020 ecosysteem- en biodiversiteitswaarden te integreren in nationale en lokale planning'. Het dramatische verlies aan biodiversiteit zal volgens dit biodiversiteitspanel 80% van de specifieke doelstellingen in de Global Goals betreffende armoede, honger, gezondheid, water, steden, klimaat, oceanen en land (respectievelijk Global Goals 1, 2, 3, 6, 11, 13, 14, 15) ondermijnen.

Naar aanleiding van het *Global Assessment Report* van het biodiversiteitspanel van de Verenigde Naties schrijft

het B-team op 22 mei 2019 aan de gemeenteraad:

"Op 6 juni behandelt u de Perspectiefnota 2020-2023 *Klaar voor de Toekomst*. Met één zin uit de Duurzaamheidsagenda van het College van B&W zijn wij het helemaal eens: "Gezonde ecosystemen zijn de basis van ons bestaan. We zijn van ze afhankelijk voor ons voedsel, water, schone lucht en stabiel klimaat. Maar ook voor onze sociale en economische rijkdom, en voor ons geluk en welzijn." Als Parel in het Groen zijn wij het aan onszelf verplicht een voortrekkersrol te vervullen, in de vorm van een ambitieus biodiversiteitsbeleid. Het B-team adviseert u en het College van B&W al ruim 10 jaar gevraagd en ongevraagd over biodiversiteit in de gemeente Oisterwijk. Maar dit maal adviseren wij u meer dan dringend het College van B&W op te dragen met voorrang (!) een ambitieus biodiversiteitsbeleid op te stellen. Zijn wij klaar voor de toekomst? Nee! Zonder biodiversiteit is er gewoon geen toekomst voor de mens!"

Het kopje 'duurzaamheid' in de *Perspectiefnota 2021-2024 'Oisterwijk Kiest'* zou vervangen moeten worden door 'energie, klimaat en biodiversiteit', en de tekst daaronder zou aangevuld moeten worden met een passage over biodiversiteit (Global Goal 15).

De perspectiefnota kiest niet voor een biodiversiteitbeleid. Terwijl juist de Oisterwijkse Kampina lijdt onder de stikstofcrisis (*Waar het gras woekert .. verdwijnen de bloemen, Puur Natuur*, 2019).

3

Kies voor samenredzaamheid en daag inwoners uit gebruik te maken van het uitdaagrecht: beter, slimmer, goedkoper

Het *'Oisterwijks Manifest voor een nieuwe balans'* wil voortbouwen op het *'Oisterwijks Manifest Sociale Veerkracht'*: *"Ondergetekenden stellen dat voor een sociaal veerkrachtig Oisterwijk, dat in het teken staat van 'samenredzaamheid', we nog een lange weg te gaan hebben, maar willen hierin concrete stappen zetten. Stappen vanuit maatschappelijke vernieuwing en sociaal ondernemerschap waarin gebruik gemaakt wordt van de kennis en ervaring in de samenleving."* (*Oisterwijks Manifest Sociale Veerkracht*, 14 januari 2018).

Het *Strijdplan Sociaal Domein* wil voorzieningen - om op korte termijn financiële tekorten in WMO en Jeugdzorg op te heffen - 'afschalen' naar de basisstructuur. Zakelijkheid, beheersbaarheid en normalisatie gelden als drieluik voor de zorg, om sterker te kunnen sturen.. Het begrip 'normaliseren' verwijst naar de vraag wat normaal is. Met als nieuwe norm (nieuwe normaal): hulp vragen aan de directe omgeving. Maar wat op lange termijn?

Het strijdplan verwijst naar de eigen verantwoordelijkheid van mensen en het raadsvoorstel spreekt van 'zelfredzaamheid' als uitgangspunt van de

transformatie van het sociaal domein. Nergens spreekt het strijdplan over samenredzaamheid, noch wordt verwezen naar het *Koersdocument Sociaal Domein: naar een Samenredzaam Oisterwijk* (december 2018).

De coronacrisis is een harde maar waardevolle les in samenredzaamheid: *'Alleen Samen'*. De vraag is niet hoe we van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid kunnen overgaan, maar hoe we het ontstane momentum van samenredzaamheid vast kunnen houden in het 'nieuwe normaal'.

Een aangrijpingspunt is het in de WMO vastgelegde 'right to challenge'. Kern van dit 'uitdaagrecht' is dat *"een groep (georganiseerde) bewoners taken van gemeenten kunnen overnemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan"* (VNG). In een aantal Brabantse gemeenten (o.a. Tilburg, Eindhoven) is dit al jaren bestaand beleid in het sociaal domein, met zo'n 100 gemeenten in Nederland. En het kabinet streeft naar een verdubbeling in 2022. Kies voor samenredzaamheid en geef meer ruimte aan inwoners voor het gebruik van het uitdaagrecht (beter, slimmer en goedkoper) en stimuleer dit'.

4

Kies voor sociaal ondernemerschap als uiting van het uitdaagrecht

Mei 2015 brengt de SER het advies *Sociale ondernemingen: een verkennend advies* uit waarin zij een maatschappelijke beweging signaleert van een nieuw soort ondernemingen: *"Deze groep 'sociale ondernemingen' stelt zichzelf als primair en expliciet doel om een maatschappelijk probleem op te lossen."* Het Kabinet reageert op 5 juli 2016 op dit advies: *"sociale ondernemingen gaan een stap verder door sociale impact boven winst te stellen. Succesvolle sociale ondernemingen kunnen daardoor mede een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke problemen."*

Ondanks een unaniem amendement van de gemeenteraad om sociaal ondernemerschap te bevorderen is indertijd een subsidieaanvraag van de Stichting Sociaal Huis Oisterwijk (i.o.) in het kader van de gemeentelijke regeling impulssubsidies voor innovaties en transformaties in het sociaal domein door het College van B&W afgewezen. Omdat het Sociaal Huis concurrerend voor het beoogde '1 loket' van de reguliere hulpverleningsorganisaties zou zijn.

Ondanks deze afwijzing is het Sociaal Huis Oisterwijk doorgegaan zich te ontwikkelen, en is op 1 april 2019 de Stichting Sociaal Huis Oisterwijk notarieel opgericht. En recent is de Stichting Sociaal Huis Oisterwijk door de belastingdienst op basis van haar beleidsplan aangemerkt als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) instelling.

De Stichting Sociaal Huis Oisterwijk heeft de afgelopen jaren bewezen dat zij – door samenwerking met Oisterwijkse ondernemers – tegen geringe kosten een grote maatschappelijke impact kan hebben. In *Resultaten Onderzoek Basisstructuur 2019* (29 oktober 2019) stelt het College van B&W dat zij geen onderscheid tussen sociale ondernemingen en reguliere hulpverleningsorganisaties wil maken, maar wil sturen op kwaliteit en niet op organisatietypen.

Dit is een miskennis van het feit dat het hier om Oisterwijkse ondernemers gaat, die voor het eerst betrokken worden – zelfs het voortouw nemen – bij een duurzame gemeente Oisterwijk. Sociaal

ondernemerschap is in feite een vorm van het 'uitdaagrecht': beter, slimmer, goedkoper. Ook is dit een miskenning van de constatering van SER en Kabinet dat sociale ondernemers de dragers zijn van innovatie bij complexe maatschappelijke problemen. En dat zij door de samenwerking met de Oisterwijkse ondernemers veel kostenefficiënter werken.

Mooi voorbeeld daarvan is de jaarlijkse 'Week van de Verbinding' met gemiddeld 1000 deelnemers, in deze tijden waarin 'verbinding' een sleutelwoord is. En, in deze tijden van de coronacrisis, de actie 'de

O'pkikker' met de Oisterwijkse horecaondernemers met een voedzame maaltijd en een contactmoment ('om elkaar een beetje in de gaten te houden'). Zonder gemeentelijke subsidie.

Sociaal ondernemerschap is daarmee een verdieping van Global Goal 8 *Duurzame, inclusieve en bestendige economische groei en volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen*. Onder het kopje 'Wat kunt u doen?' stelt VNG in haar *Gemeenten4GlobalGoals* campagne: 'bevorder sociaal ondernemerschap'

5 Kies voor hun toekomst en geef jongeren een stem

Het lijkt in deze coronatijd vergeten: de klimaatstakingen van de jongeren., omdat het gaat om hun toekomst. De sociale ondernemers hebben naar hun mening gevraagd in de politieke dag van 2College Durendael van 7 december 2018: 'Van de 17 Sustainable Development Goals (Global Goals) van de Verenigde Naties naar een concrete motie voor de Oisterwijkse gemeenteraad in 7 Havo en Atheneum klassen van 2College Durendael. En dat in 1 uur tijd!!'

Uiteindelijk hebben op de politieke dag zo'n 200 leerlingen van 2College Durendael gewerkt aan 35 moties, die betrekking hadden op armoedebestrijding

(Global Goal 1), eenzaamheid zowel bij ouderen als jongeren (Global Goal 3), acceptatie homoseksualiteit (Global Goal 5), energiebesparing (Global Goal 7), afval en 'eerlijke producten' m.n. kleding (Global Goal 12), gezond voedsel (Global Goal 12), klimaat (Global Goal 13), plastic soep (Global Goal 14), en partnership (Global Goal 17): "Ik vraag: Geef steun en investeer mee in goede en concrete ideeën van burgers."

Met bijzondere uitspraken als:

"Om de wereld te redden moet je er wel een hebben." (klimaat)

Global Goal 17 ziet u terug in de onderstaande partnerschappen, die door het Global Goals Genootschap Oisterwijk verenigd zijn t.b.v. dit Manifest:

Mentorhulp
Oisterwijk

Mede mogelijk gemaakt door:

Maatschappelijk Innovatiefonds Gemeente Oisterwijk